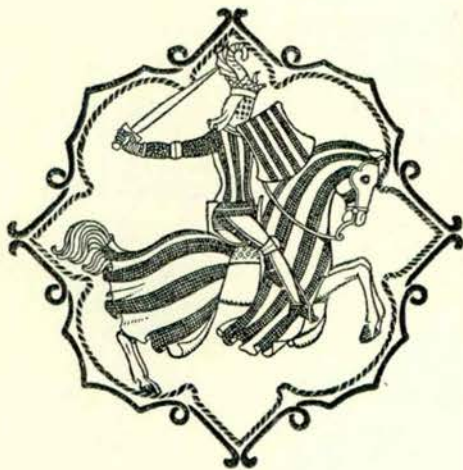

MEMORIA PRESENTADA PER L'INSTITVT
D'ESTVDIS CATALANS A L'EXCEL·LENTÍSSIMA
DIPVTACIÓ DE BARCELONA, SOBRE
LA CONSERVACIÓ I CATALOGACIÓ D'AR-
XIVS I BIBLIOTEQVES D'INTERÈS HISTÒRIC

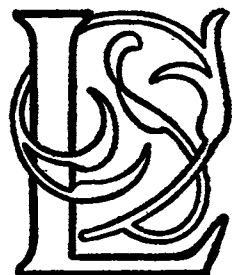

Cum ex preteritorum coniectura, ipsa rerum experientia, magistram se nobis exhibeat.

Pere! Cerimoniós al disposar, en 1359, la construcció d'un edifici per a l'Arxiu de Càller.

EXCEL·LENTÍSSIM SENYOR :

LA Secció Històrico-Arqueològica de l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS va rebre d'aqueixa Excma. Diputació l'ofici de 29 de Gener d'enguany, donant compte d'haver-se destinat la quantitat de tres mil pessetes per auxiliar la conservació i catalogació d'arxius i biblioteques d'interès històric, i demanant, abans de començar l'estudi i organització de l'esmentat servei, el parer de dita Secció de l'INSTITUT. Aquest, per a correspondre a la distinció i confiança de la Excma. Diputació, va encarregar als que subscriuen que redactessin una informació, el text de la qual és com segueix :

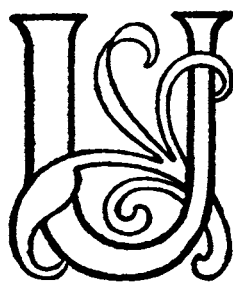

A veneració i cura dels arxius, tant civils com eclesiàstics, ha estat un fet molt general i constant a Catalunya. Moltes vegades la bona voluntat d'un particular o la iniciativa d'un arxiver, per sí soles, han produït la reorganització i aprofitament d'un d'aquells dipòsits sagrats de l'activitat pretèrita de la nostra nacionalitat. No cal sinó recordar l'empresa extraordinària d'En Pròsper de Bofarull a l'Arxiu de la nostra Corona i les, no per més modestes menys lloables, per exemple, dels senyors Leonci Soler i March i Joaquim Sarret a l'Arxiu Municipal de Manresa, etc. ¶ Es una satisfacció especial el poder recordar també aquí el cas d'alguns benemè-

rits erudits catalans, que, exercint llur ministeri sacerdotal en poblets insignificants, tingueren, ja fa molt de temps, el pensament de l'alta conveniència de recomanar i desenrotllar la reorganització i conservació dels arxius locals, publicant treballs en aital sentit. És un dels primers que ací cal recordar, Mossén Llorenç Sallent i Gotés, qui en la monografia de *Sant Joan de Matadepera* (Barcelona, 1897), dedicà una part a tractar de la ordenació de l'arxiu d'aquella parroquia i a explicar la manera com ho havia portat a efecte. Figura també molt dignament al seu costat Mossèn Antònia Vila i Sala, qui ha donat a llum una Memoria titulada: *Els Arxius parroquials, la seva importància, ordenació, classificació i catalogació dels seus documents* (Manresa, 1912). Aquest laboriós i digníssim clergue pot ben dir-se que ha predicat amb l'exemple, havent esmerçat llarg temps en la ordenació i exploració detinguda dels molt importants arxius parroquial i municipal de la vila de Santpedor. Per últim, en la impossibilitat de citar-los tots, hi ha que fer una menció molt meritoria i especial, per la quantitat i qualitat dels seus treballs, del arxiver del preuat dipòsit de la Seu barcelonina, Mossèn Josep Mas, qui alligonat per l'exemple i l'estímul del gran Caresmar, ha despès sos cabals amb veritable abnegació, per a publicar una important serie documental de dit Arxiu, amb el títol de: *Notes històriques del Bisbat de Barcelona* (nou volums fins avui). ¶ Altres vegades la iniciativa de millorar la conservació ha sortit de la mateixa corporació o entitat propietaria de l'arxiu, devent fer-se esment, en aquest concepte, del colosal esforç realitzat a les darreries del segle XVIIe pel Gran Priorat de Catalunya, en mans llavors de l'enèrgic Baltasar Sayol, reorganitzant no solament el grandios dipòsit documental dels Hospitalers Catalans, sinó encara salvant per a la historia patria tota la part de pergamins del Temple que, poc després de l'extinció d'aquesta ordre militar, havien entrat a l'arxiu de l'Hospital de Sant Joan. ¶ Això ha permès que d'antic nostres historidgrafs hagin pogut utilitzar fàcilment l'excepcional riquesa documental

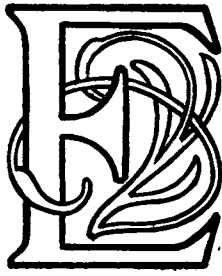

que conserva Catalunya. Bé pot dir-se que des d'En Carbonell a les darrerfes del segle XVe i de mestre Diago a les del XVIe, nostres arxius han estat les dues inagotables dèus dels estudis històrics. El segle XVIIe oferí tot un estol d'insignes investigadors, posteriors al gran Zurita, que tragueren d'aitals dipòsits materials abundan-tíssims. L'Andreu Bosch, en Jeroni Pujades, el bisbe Marca, el degà Montcada, En Monfar, En Felfu de la Penya, etc., treballaren amb delit, deixant encara tasca inacabable per als historiadors dels segles següents; En Finestres, En Capmany, En Sans i Barutell, els PP. Ribera, Pasqual, Caresmar i Villanueva, els autors de l'*Espanya Sagrada* i tants d'altres dels temps presents que no esmentem per por de caure en omissions.

UN dels firmants d'aquesta informació, ja ha fet observar en altra ocasió que l'esperit històric ha estat sempre latent a Catalunya, i que la nostra producció en aquest concepte té una característica ben dibuixada. Cap altra regió d'Espanya ha produït un moviment històric tan important com el nostre. Ha estat moltes voltes com un impuls popular o plebiscitari, un miracle d'activitat realitzat per la força d'una gloriosa tradició nacional, que té a demés les seves arrels en una riquíssima serie d'arxius locals de tota mena. ¶ Però encara que molt feconda i multiforme aquesta producció històrica, ha deixat tan gran nombre de materials per a explotar, que és ben digna de lloança la iniciativa que ara pren la Excelentíssima Diputació de protegir el coneixement i investigació dels arxius. És una nova orientació, que aquest INSTITUT s'havía ja avençat a assenyalar, coneixedor dels fruits que hauría necessàriament de produir, i comptant sempre amb la cooperació moral de les Cor-

poracions posseïdores dels arxius, les quals constantment han contribuït a l'èxit de les nostres missions. L'INSTITUT, sabent la valua de l'arxiu de la parroquia de Bagà, cap de la pirenenca baronfa de Pinós, formada en els temps carlovingis, va confiar una missió especial a Mossèn Serra i Vilaró, per a estudiar i extractar la documentació indicada. Igual cosa està practicant ara Mossèn Joan Masdeu amb l'arxiu de l'antic cenobi de Sant Joan de les Abadeses, i si bé era més conegut i explotat pels historiògrafs l'arxiu del Capítol de la Seu d'Urgell, no va dubtar gens en subvencionar a Mossèn Pere Pujol per fer l'estudi i extracte del grandios Cartoral, compost de prop de dos milers d'escriptures, extrets que ja obren en poder de l'INSTITUT y que són consultats amb freqüència pels erudits. ¶ Igualment aquest INSTITUT ha esmerçat les seves energies per a contribuir a l'estudi i catalogació dels manuscrits catalans que's guarden en les grans biblioteques estrangeres; així, alhora que encarregava les missions esmentades en arxius de la nostra terra, comissionava al malaguanyat lulista don Mateu Obrador perquè estudiés el ric fons de manuscrits lulians de la Biblioteca de Munich, i recentment subvencionava a D. Jordi Rubió i Balaguer perquè catalogués els que's conserven al petit lloc d'Innichen (Tirol), en una Biblioteca gairebé tant desconeguda com rica en obres de Ramón Lull. L'acord pres ara per nostra Diputació Provincial consignant una quantitat especialment destinada a aquests treballs, permetrà donar-los major intensitat i emprendre'ls en dipòsits més inexplorats i copiosos, i, per consegüent, procedir segons un pla més ampli i amb major unitat orgànica.

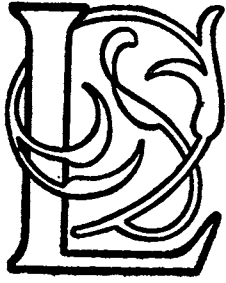
ENTRE'LS arxius que per llur antiguitat, importància de les entitats posseïdores i reduïdes investigacions que s'hi han practicat fins ara, mereixen sens dubte la preferència a l'empendre's llur estudi o investigació metòdica i completa, figuren en primer terme els dels capítols de les Seus de Girona, Lleida i Tortosa. En ordre secundari no manquen tampoc arxius parroquials i municipals que donaríen segurament abundós fruit per a l'història de les institucions locals i de les costums mig-evuls. La parroquia de Santpedor, entre moltes altres, se compta en aquesta classe, i per via d'exemple, car no és possible presentar en aquesta informació una llista completa, esmentarem sols entre'ls molts municipis que conserven en gran part llur documentació antiga, els de Puigcerdà, Cervera i Vich. ¶ Els arxius notariais poden posar-se a continuació dels esmentats en punt a interès històric i a prometre collita remuneradora del treball esmerçat en estudiar-los, concretant-se, emperò, la investigació als manuals anteriors al segle XVIe. Amb posterioritat al dit límit, la tasca resultaria interminable i de poca importància, tant per a la història jurídica com per a la polític-social. Una comprovació de les indicacions que acabem de fer la ofereix l'arxiu notarial anomenat de la *Curia Fumada*, a Vich, del qual darrerament han estat publicades col·leccions nutridíssimes de notes d'alt interès, tretes de manuals dels segles XIIIe i XIVe, i que presenten noves inèdites no sols de les arts i oficis a Vich en dit temps, sinó encara del comerç amb Marroc i Tunís, de la compra-venda d'esclaus, de les relacions feudals i del domini dels castells en la Vegueria d'Ausona. Ben recent és altra prova donada per l'inoblidable Mossèn Segura, al presentar al Congrés històric dedicat al rei En Jaume I, l'estudi d'un sol manual notarial del segle XIIIe, rublert de noves interessants per a les costums privades i per a les relacions jurídiques. ¶ Altra tasca interessant fóra la de seguir el rastre de les col·leccions documentals

dispersades a conseqüència de les transformacions socials i polítiques. Ens referim principalment als arxius d'antics convents extingits. Dels dipòsits d'alguns d'ells s'incautà'l Govern aleshores, disposant que fossin centralitzats en l'Arxiu Històric Nacional. Així hi anaren a parar, com ja és sabut, col·leccions tan importants per a la nostra història com les de Poblet i Santes Creus. Però encara'n queden d'altres escampats per diversos indrets de Catalunya, dels quals seria molt convenient tenir-ne un inventari de conjunt que servís d'orientació per a successives investigacions. Aquesta profitosa tasca podria donar-nos el plànol de la distribució topogràfica actual dels antics arxius de les ordres religioses mig-ivals a Catalunya i de fóra d'ella, de gran interès per a l'estudi de la nostra antiga cultura catalana llatina. ¶ Els exemples esmentats refermen també l'opinió dels subscriptes, que per a convertir en obra veritablement positiva i profitosa la nova iniciativa de l'Excma. Diputació, no deu limitar-se nostra tasca a obtenir dels delegats o persones subvencionades a l'efecte, descripcions i relacions de l'estat i contingut dels arxius, sinó a fer nutrides i ordenades col·leccions d'extrets de documents, de cartorals i de manuals, apuntant en ells totes les particularitats interessants, els noms geogràfics i personals, i altres detalls que, al bon judici del pensionat, ofereixen matèria històrica. L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, abundant en aital criteri, ha disposat en la forma citada les investigacions de Mossèn J. Serra i Vilaró, Mossèn Pere Pujol i Mossèn Josep Masdeu, a Bagà, Seu d'Urgell i Sant Joan de les Abadesses. Poc resultat donaria saber lo que conté *grosso modo* un arxiu de difícil accés, si després els erudits no poguessin entrar a trelladar o extractar els documents i no tinguessin a llur lliure disposició, en un establiment com l'INSTITUT, les col·leccions d'extrets suficients. ¶ Paral·lelament an aquesta tasca d'exploració i investigació, creu l'INSTITUT que no s'hauria de deixar abandonada la d'ajudar la millor instal·lació material dels arxius que ho necessitessin, i que de resultes de les poques condi-

cions que per al treball del públic presenten, molt sovint solen ésser de difícil accés. D'aquesta manera, no sols s'estimularia la formació d'escoles històriques locals, que per fortuna tant abunden ja en la nostra terra, sinó que's condicionaria la llur actuació amb el sentit de severa imparcialitat i parsimonia en el judici que la investigació directa de les fonts imposa.

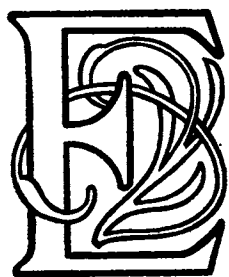
NO és tan rica Catalunya, desgraciadament, en Biblioteques de manuscrits com ho és en arxius. L'ésser tan fàcil i temptadora la seva desarticulació paulatina, i el somni de cobdícia que sol apoderar-se dels posseïdors de codis, va disminuint de dia en dia el nostre cabal bibliogràfic. Això no fóra tan fàcil si tinguéssim l'inventari, encara que sols fos aproximat, dels mateixos. Per aquest motiu creiem d'immediata conveniència la preparació del catàleg general dels manuscrits de les Biblioteques catalanes. Deixant apart els fons de les Biblioteques provincials més conegudes, queden plenes de sorpreses les eclesiàstiques; des del P. Villanueva no ha tornat a ésser intentada metòdicament la llur exploració, i és de creure que un nou viatge literari a les esglésies de Catalunya, donaria lloc a troballes molt importants. ¶ A Girona, a la Seu d'Urgell, a Vich, a Tortosa, hi hà inestimables tresors, sols coneguts d'uns pocs iniciats, i ningú sab lo que pot aparèixer encara. Recordi's l'exemple de Tortosa: el P. Denifle, en una curta estada que hi va fer, dressà un catàleg en el qual, per primera vegada, es donaven a conèixer cent quaranta set codis, alguns d'ells únics per llur contingut, que havia trobat, segons propia confessió, en l'estat més deplorable. Doncs bé, en el mateix arxiu descobria darrerament el P. Josep M. March, altres vuitanta manuscrits, dels quals va fer menció accidentalment en un estudi publicat en l'*Anuari 1908* de l'INSTITUT.

A ciutat de Girona és un centre d'antics arxius, que fa esperar gran collita de les investigacions en sentit històric. Solament el Capítol de la Seu compta ja amb tres diferents dipòsits, instal·lats tots en l'edifici grandios d'aquella catedral. En l'arxiu anomenat del *Secretariat*, hi hà, ultra els llibres d'acords i altres registres ja indicats pel P. Villanueva en el volum XII del *Viaje literario*, el gran Cartoral amb el nom de *Llibre Verd*. Bona part dels documents d'aquest foren extractats per l'historiògraf gironí En Grahit i Papell i publicats a la *Revista Històrica*, anys 1879 i 1887, que sortia a Barcelona. Seria convenient repassar i completar el treball d'En Grahit. També hi hà al Secretariat l'interessant i utilíssim *Index Taberner o Repertori den Pontich*, en quatre volums en foli, on per ordre alfabètic de matèries se comprèn un nombre colossal de noves històriques, no sols d'història eclesiàstica, sinó encara civil, trets dels documents inèdits. No cal indicar que seria altament convenient la copia i publicació d'aquesta obra, composta en la primera meitat del segle XVIIIe. Es pot dir que amb ella tindriem en la lliure circulació dels erudits catalans, la flor de la documentació del Capítol gironí. ¶ El segon dels arxius de la Seu és el *Capitular*, on, com ja indica el P. Villanueva, són guardades les escriptures originals, comptant-se per milers els vells pergamins, a partir de la X^{na} centuria. El principal treball en aquest dipòsit consistiria en esbrinar quins dels documents anteriors al segle XIVe no foren transcrits en el *Llibre Verd* o Cartoral ja esmentats, i fer un extracte suficient dels no transcrits, anotant fidelment els noms geogràfics i personals, i les particularitats interessants a l'edificació, costums o llengua. I sobre aquest darrer punt devem advertir que aquí seria on deuria investigar-se amb tota cura l'existència d'antics textos de llengua catalana, de pergamins en tot o en part escrits en nostra parla propia, recollint materials inèdits i raríssims per

formar un jorn el Corpus històric de la llengua catalana, el primer monument que estem obligats a aixecar a la gloria del nostre *patrius sermo*. Aquest arxiu, instal·lat a l'ala nord o forana del claustre de la Catedral, ha estat molt poc explotat fins avui pels historiadors. ¶ El tercer dels arxius de la Catedral, dit de la *Theca*, allotjat sobre la capella anomenada del Corpus, conté els llibres de tresoreria i documents de despeses i comptes molt antics. Ofereix segurament sorpreses en punt a obres d'edificació del propi temple i a indicació de objectes i preus. Una exploració en aquest dipòsit seria també molt convenient. ¶ Depenent del Bisbe hi hà a Girona l'arxiu de la Curia episcopal, on se guarden el famós *Cartoral de Carlesmany*, del qual ha publicat un copiós índex el Sr. Botet i Sisó, i altre Cartoral anomenat *Llibre de rúbriques colorades*, que ve a ésser la continuació de l'anterior, encara que té transcrits alguns documents del període que comprèn el ja citat de *Carlesmany*. Conté també bon nombre de pergamins, quasi mai examinats. Atenent a l'interès històric del *Llibre de rúbriques colorades*, hi havia hagut en temps del bisbe Sr. Sivilla el propòsit, no realitzat malauradament, de publicar-lo. ¶ En el ordre civil hem d'esmentar també a Girona dos notables dipòsits documentals. A l'Arxiu municipal es troba un Cartoral poc explotat, en tres volums, anomenat *Llibre Verd*, *Llibre Vermell* i *Llibre Groc*, on són transcrits, per ordre cronològic, tots els privilegis reials donats a la ciutat des de la unió de Catalunya i Aragó. Fóra de moment molt útil formar extrets de tots els anteriors a la mort de Jaume I, puix per als posteriors seria suficient una petita nota amb la data, per trobar-los en els registres de l'arxiu general de la Corona d'Aragó. L'arxiu municipal té col·leccions d'actes, ja més examinades i utilitzades pels historiadors i un bon nombre de pergamins a estudiar. ¶ Finalment, a l'*Hospici* o Casa de Beneficència, instal·lada en el barri del Mercadal i depenent de l'Excm. Diputació Provincial, existeix un ric arxiu, civil en part i en part eclesiàstic, compost de milers de pergamins, procedents

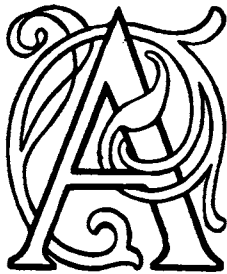
de l'antiga Pia almoïna, i altres fundacions benèfiques, que passaren a l'Hospici a l'ésser agregades a aquestes dites fundacions en el segle XVIIIe pel bisbe Sr. Lorenzana. Repetim aquí l'advertència feta respecte de l'arxiu capitular, a saber, que la investigació pot interessar tant a la història com a la formació de la nostra llengua.

ENCARA que és molt difícil donar regles clares i concretes sobre la manera d'arreglar, classificar i mantenir els arxius secundaris, i de descobrir, aprofitar, descriure i extractar la documentació d'interès històric, perquè la principal condició és la fina flaire de l'investigador o de l'arxiver, o la seva erudició i penetració del sentit històric, ens atrevim a establir, ademés de les que han estat fetes abans al parlar de determinats arxius, algunes indicacions o normes, les quals, encara que fetes sense cap intent de sistematització científica, creiem que, en la majoria d'ocasions, s'haurien de tenir presents: 1.ª Si el document és de molt interès i en perill de perdre's o d'esborrar-se, se traurà copia literal i sencera, transcrivint també tot el cap i final del *trasllat*, en el cas de tractar-se d'una escriptura no original; 2.ª Si el document no té un interès extraordinari i els de la seva classe són abundants a Catalunya, se n'haurà de fer no més un extret, transcrivint, però, literalment tota clàusula, fórmula o frase notable, nova o poc coneguda; també serà transcrita fidelment la data sencera; i en quant als noms personals y geogràfics, se tindrà cura de copiar-los exactament tots, sense fer-ne traducció, per vulgars que siguin; 3.ª Tot document escrit en llengua catalana, encara que ho sia no més

parcialment, si és anterior al segle XIVe, deurà copiar-se complet i amb gran cura, senyalant les abreviatures o s'ha subratllant les lletres suplertes, posant entre signes interrogants les paraules dubtoses o mal llegibles, i marcant amb una ratlla vertical la fi de cada linia del text original; 4.ª En cas de tenir-ne facilitat, convindrà la reproducció fotogràfica dels documents interessants de que havem parlat abans, i encara d'aquells que presentin una autenticitat discutible; 5.ª No oblidar en cap cas d'indicar la signatura o fons del document i l'arxiu on radica; i a tal efecte, en tota documentació d'arxiu no classificat o registrat, serà precis començar per l'ordenació cronològica, i en certes ocasions, lo que seria preferible, l'ordenació per materies o per cases senyoriales o religioses, o per qualsevol altre aspecte, anant marcant cada document amb un número d'ordre i amb el nom o número del feix, armari o col·lecció a que pertany; 6.ª Les fulles de copies i d'extrets és convenient uniformar-les en lo possible, en bon paper de fil o sia de barbes, escrivint en forma apaïxada, o sigui en sentit horitzontal, amb un mínim de mides de 28 × 23 centímetres, indicant al cap, en l'angle dret, la data de l'escriptura, i si l'investigador o l'arxiver coneix la reducció de dates antigues al sistema modern de comptar el temps, senyalarà al costat dita reducció. La signatura del document la indicarà al peu de la fulla. Subratllarà en dits extrets tots els noms personals i geogràfics, i tancarà amb virgules tots els fragments transcrits literalment. Si li convé donar una numeració general als fulls de copies o extractes, la posarà al cap de dalt amb llapis; 7.ª L'investigador o arxiver no deurà menyspreuar cap fragment de pergami o paper que contingui poesies o qualsevol escrit literari, fent-ne transcripció completa, i si és possible, la reproducció fotogràfica; 8.ª Acompanyarà, a l'acabar la tasca, una Memoria explicativa del fons documental o de l'arxiu examinat o reorganitzat, manifestant sa opinió sobre la importancia d'aquella col·lecció i com pot ésser millor conservada. Dita Memoria s'haurà d'endregar a

l'Excma. Diputació Provincial o an aquesta Secció de l'INSTITUT, si així ho determina la Corporació patrocinadora, abans de complir-se l'any del terme de la missió confiada.

continuació d'aquestes manifestacions i indicacions generals, sols en resta assenyalar concretament la tasca en que creiem s'hauria d'esmerçar la citada quantitat de tres mil pesetes consignada per aquesta Excma. Diputació en l'exercici present. Emperò com que no es pot fixar per endavant l'import exacte dels treballs, marcarem una prelació, pot-ser excessiva, que podria seguir-se fins a l'acabament de la consignació. En tal concepte, estimen els subscrits que, en primer terme, s'haurien de verificar les missions en els arxius dels Capítols de les Seus de Girona i Tortosa, i en l'arxiu de protocols del Col·legi Notarial de Barcelona per la documentació anterior al XVI^{en} segle; i pel cas de sobrant de la quantitat o de dificultats oposades a la investigació d'aquells dipòsits — per efecte de la qual cosa s'ofereix l'INSTITUT a sol·licitar de les respectives entitats o corporacions propietaries dels arxius, els deguts permisos, que segurament s'obtindrien, conegut el sentiment patriòtic i l'anel de fomentar la cultura que sempre han demostrat els Prelats, Capítols Catedrals, Rectors, Col·legis Notarials i Ajuntaments —, es podrien empendre els treballs en l'arxiu capitular de la Seu de Lleida i en el departamental dels Pirineus Orientals. ¶ Creuen els subscrits deixar així contestada la consulta amb que l'Excma. Diputació ha honrat l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, i acaben expressant son desig de que la nova direcció, assenyalsada i protegida, entre les moltes que

la Corporació patrocina, tingui una acció continuada, única i segura manera d'obtenir resultats millors i més positius. La Excma. Diputació, emperò, en son alt criteri, resoldrà ço que estimi més oportú.

La qual cosa tenim l'honor de comunicar a V. E. en nom i representació de la Secció Històrico-Arqueològica de l'INSTITUT, després de llegida i aprovada per aquesta la informació transcrita. ¶ Deu guardi molts anys a V. E. ¶ Barcelona, 26 de Febrer de 1914.

Antoni Rubió i Lluch

Joaquím Miret i Sans

MEMORIA I DOCUMENTS DELS TREBALLS FETS PER L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

FASCICLES PUBLICATS

- 1.—Memoria presentada per l'Institut d'Estudis Catalans al Excel·lentíssim Senyor Alcalde de Barcelona proposant la fundació d'una Biblioteca Catalana, i llegida en consistori del dia 13 de Novembre de 1907.—Barcelona, 1907.
- 2.—Dictamen-acord de l'Institut d'Estudis Catalans proposant a la Excma. Diputació Provincial de Barcelona l'adquisició de la Biblioteca Aguiló.—Barcelona, 1907.
- 3.—Memoria presentada als Excel·lentíssims Senyors President de la Diputació i Alcalde de Barcelona, per l'Institut d'Estudis Catalans, donant compte dels treballs fets des de la seva fundació fins al 31 de Desembre de 1908.—Barcelona, 1908.
- 4.—Informe que l'Institut d'Estudis Catalans va traslladar al Excel·lentíssim Senyor President de la Diputació de Barcelona, sobre l'estat d'alguns arxius de Catalunya i la conveniència de la seva millor instal·lació.—Barcelona, 1908.
- 5.—Memoria presentada per l'Institut d'Estudis Catalans als Excel·lentíssims Senyors President de la Diputació i Alcalde de Barcelona, donant compte dels treballs fets durant l'any 1909.—Barcelona, 1909.
- 6.—Memoria presentada per l'Institut d'Estudis Catalans als Excel·lentíssims Senyors President de la Diputació i Alcalde de Barcelona, donant compte dels treballs fets durant l'any 1910.—Barcelona, 1910.
- 7.—Exposició d'un pla de publicació de les Cròniques Catalanes.—Barcelona, 1912.
- 8.—Memoria presentada per l'Institut d'Estudis Catalans als Excel·lentíssims Senyors President de la Diputació i Alcalde de Barcelona, sobre la celebració del VIè Centenari de la mort de Ramón Lull.—Barcelona, 1914.
- 9.—Memoria presentada per l'Institut d'Estudis Catalans a l'Excel·lentíssima Diputació de Barcelona, sobre la conservació i catalogació d'arxius i biblioteques d'interès històric.—Barcelona, 1914.

SOCIETAT ANÓNIMA «LA NEOTIPIA», RAMBLA DE CATALUNYA, 116, TELÉF. 7908, BARCELONA